

De nulmeting (SAX-rapport)

In de vorige paragraaf is het draagvlak voor de theorie achter het ruimtebehoeftemodel gepeild. Hiermee is echter niet duidelijk in hoeverre er draagvlak is voor toepassing van het nieuwe ruimtebehoeftemodel in de gemeente Borne. Dit draagvlak is gepeild aan de hand van een initiële nulmeting, de bepaling van de vierkante meters oppervlakte van de school waarop verder beleid zal worden gemaakt, waarmee na wordt gegaan wat de gevolgen zijn van de invoering van het ruimtebehoeftemodel. Het is van belang om te weten of schoolbesturen zich kunnen vinden in deze nulmeting. Zonder overeenstemming over de nulmeting zal invoering van het nieuwe ruimtebehoeftemodel niet haalbaar zijn. In deze paragraaf zal duidelijk worden gemaakt wat de nulmeting omvat. Daarnaast komen de resultaten ten aanzien van de nulmeting uit de interviews naar voren.

Zoals eerder in dit onderzoek aangegeven is de algemene systematiek in de verordening als volgt opgebouwd:

I Stel de beschikbare gebouwcapaciteit vast

II Stel de ruimtebehoefte vast

III Het verschil tussen ruimtebehoefte en beschikbare capaciteit leidt tot toekenning

IV Bereken het bijbehorend normbedrag

Als er gesproken wordt over de nulmeting wordt “stap I. Stel de beschikbare gebouwcapaciteit vast” bedoelt. Stap I. is uiteindelijk van belang om bij stap III. te berekenen of er ruimte tekort is en of deze van dien aard is dat een school uitgebreid dient te worden.

In de oude situatie voor het basisonderwijs volgde de ruimtebehoefte indirect uit het aantal leerlingen. Het leerlingenaantal werd daarbij eerst omgerekend in het aantal bijbehorende groepen en het daarbij horende aantal vierkante meters. De bedoeling is dat de aanwezige capaciteit van de scholen in de gemeente nu direct wordt vastgelegd in m² bvo, ongeacht het aantal groepsruimten. Het komt er simpel gezegd op neer dat er met een meetlat om het gebouw moet worden gelopen om zo de oppervlakte van het gebouw te meten. Hierbij wordt er amper rekening gehouden met de binnenkant van het gebouw.

De capaciteit van een schoolgebouw moet dus worden vastgelegd in het aantal m² bruto vloeroppervlak. Voor de meeste schoolgebouwen bestaat er een goede relatie tussen het aantal leslokalen en het aantal m² bruto vloeroppervlak. Voor sommige zeer oude schoolgebouwen, voornamelijk voor het basisonderwijs, is echter een sterk afwijkende verhouding van toepassing. Het gaat dan om schoolgebouwen waar soms sprake is van ongebruikelijk brede gangen, monumentale trappenhuizen en dergelijke.

Als die brede gangen voor de onderwijsfunctie goed benut kunnen worden door bijvoorbeeld leerwerkplekken voor leerlingen te maken, is er weinig aan de hand: de bruto-nettoverhouding, zoals deze ook wel genoemd wordt, is dan in orde. Als dat niet mogelijk is, pakt de capaciteitsbepaling van de oudere schoolgebouwen ongunstig uit als alleen naar de m² bruto vloeroppervlakte wordt gekeken; de onbruikbare overruimte telt immers gewoon mee.

Om het ongunstige effect, bij het startmoment / de nulmeting, te omzeilen geeft de DHV groep de volgende mogelijke (eenmalige) oplossing:

Bepaal het aantal leslokalen > 42 m², neem ook het speellokaal mee.

Bepaal hoe groot de omvang zou zijn geweest van een schoolgebouw met een dergelijk aantal leslokalen en speellokalen, als dat onder het oude regime zou zijn gerealiseerd.

Deze omvang wordt dan vastgesteld als “fictief m² bruto vloeroppervlak” dat bepalend is voor de capaciteit van een oud schoolgebouw.⁹

Aan de hand van Excel sheets is voor elke school in de gemeente Borne apart berekend hoe de uitkomst in bvo zou zijn als de nulmeting volgens de NEN2580 norm zou zijn uitgevoerd. Voor de meting zijn de cijfers van onderzoeksbureau Planon gebruikt. Daarnaast is er een

toekomstbeeld, op basis van leerlingenprognoses, geschetst voor elke school apart. Ook geven deze Excel sheets inzicht in het verschil tussen de oude normering en de nieuwe normering en geeft het aan bij hoeveel extra leerlingen de school zou mogen uitbreiden. Een voorbeeld van een Excel sheet is opgenomen in bijlage 2 Deze Excel sheets zijn tijdens de interviews, met alle schoolbesturen en de gemeente Borne, voorgelegd. De onderzoeksresultaten uit de interviews ten aanzien van de nulmeting en de Excel sheets worden hieronder uiteengezet.

Resultaten nulmeting

De PO-Raad geeft in het interview aan dat in sommige gevallen geconstateerd kan worden dat er bijvoorbeeld acht lokalen aanwezig zijn in een schoolgebouw, maar op basis van de bvo meting tien lokalen in het schoolgebouw gehuisvest kunnen worden. De gemeente neemt de tien lokalen als basis, als nulmeting. Een feit is dat er bij groei van het aantal leerlingen op die school dan een ruimteprobleem ontstaat. De schoolbesturen willen graag de acht lokalen als nulmeting nemen. De schoolbesturen moeten, volgens de PO-Raad, wel rekening houden met het feit dat het veel geld kost om een schoolgebouw te onderhouden die in feite te groot is. De schoolbesturen moeten dit zelf ook zien als niet wenselijk. De heer Van Midden (PO-Raad) geeft aan dat er van te voren goede afspraken gemaakt moeten worden over het beginpunt, maar dit hoeft niet. Het is ook mogelijk om pas actie te ondernemen als dat nodig is.

Niet alleen in de gemeente Borne zit men met de nulmeting problematiek. In een interview geeft de gemeente Pijnacker-Nootdorp aan dat zij de nieuwe normering niet hebben doorgevoerd. Men vond de veranderingen en de discussie over de nulmeting best ingewikkeld en zagen niet direct het voordeel. Daarom hebben zij een afwachtende houding aangenomen ten aanzien van de nieuwe normering.

Resultaten nulmeting gemeente Borne

Dat er een goede en duidelijke nulmeting moet komen staat voor bijna alle schoolbesturen en de gemeente Borne vast. Eén schoolbestuur vindt de bvo meting (overeenkomstig met het VNG standpunt) die op de sheets naar voren komen een prima meting voor haar scholen. De andere drie schoolbesturen hebben hier een andere mening over. “De bvo klopt als men de meetlat langs het gebouw legt. Maar men moet zich afvragen of dit realistisch is en deze meting wil gebruiken als vertrekpunt” zegt een schoolbestuur. Het schoolbestuur geeft hiermee aan dat het bruto vloeroppervlak van een schoolgebouw erg kan verschillen met het functioneel bruikbare oppervlak en dat meting van alleen de omtrek van het gebouw daarmee onvoldoende rekening houdt.

Een ander schoolbestuur geeft aan dat uit de sheets blijkt dat een aantal scholen behoorlijk ruim in hun jasje zitten, maar daar zijn ze het niet mee eens. Scholen gaan nu nog steeds uit van groepen en het groepsproces vinden de schoolbesturen nog steeds belangrijk. Daarom zal de normering omhoog moeten worden bijgesteld of moet er een andere nulmeting komen in overeenstemming met de gemeente. Daarbij zal er dan maatwerk moeten worden geleverd door per school te bekijken hoeveel ruimte er functioneel is.

In de bvo meting worden inderdaad brede gangen en grote gemeenschapsruimten meegenomen zo verteld een schoolbestuur. De andere schoolbesturen moeten zich wel realiseren dat destijds deze keuzes, van bijvoorbeeld grote gemeenschapsruimten, gemaakt zijn door de schoolbesturen zelf. De gemeente Borne heeft de schoolbesturen de vrije hand gegeven bij de bouw. De indeling van de schoolgebouwen is dus ook een verantwoordelijkheid van de scholen zelf vindt dit schoolbestuur.

De gemeente Borne begrijpt dat er naar de nulmeting goed gekeken moet worden. Voor het bepalen van de bvo moet er wel naar maatwerk worden gekeken. Elke school is anders gebouwd, met een ander type onderwijs. “Daarbij moeten de schoolbesturen echter wel realiseren zijn dat de scholen in de gemeente Borne op dit moment ruim in hun jasje zitten”

zegt de gemeente Borne. Hoe men dit dient aan te pakken moet met de schoolbesturen over gesproken worden. "Het is hun (onderwijs)huisvesting".